

Světlo Vézelay

Střední portál se sochařskou výzdobou z let 1125 – 1150

Vézelay je malé město, které jako by existovalo jen proto, aby připomínalo slavnou minulost. Strmá hlavní ulice – či spíše ulička – vede k bazilice sv. Magdaleny postavené v nejvyšším bodě. Ať přicházíte ke kostelu z jakékoli strany, nabízí se pozoruhodný pohled na křivolaké uličky se starými malebnými domy a mohutnou baziliku tyčící se nad nimi. Bazilika Sainte-Madeleine byla postavena kolem roku 1120, patří ke stavbám burgundské románské školy a řadí se k architektonickým skvostům světa.

Ve středověku město navštěvovaly tisíce poutníků z celé Evropy, aby uctily pozůstatky sv. Maří Magdaleny, o kterých se věřilo, že jsou uloženy v chrámu. Díky přílivu poutníků se Vézelay stalo známé v křesťanském světě a klášter byl jedním ze čtyř hlavních výchozích bodů pro poutě do Santiaga de Compostela. Přicházeli sem světcí, králové, hrdinové i obyčejní lidé. Pod klenbami kostela se modlil svatý Tomáš Becket,

budoucí mučedník. Místo je památné také tím, že zde sv. Bernard vyzval křesťany ke druhé křížové výpravě (1146). Král Filip II. August a Richard Lví Srdce zde shromáždili svou vojska před třetí cestou do Svaté země.

Slávu a rozkvět města ale zničily v roce 1279 zvěsti o jiných ostatecích svaté Magdaleny. Roku 1537 bylo opatství zesvětšeno a mnichy nahradili kanovníci. Poslední ránu dostal klášter za revoluce – byl zcela zničen, přežila pouze bazilika. Až teprve díky restaurátorským pracím v 19. století se podařilo kostel zachránit.

Nyní se bazilika skví v plné kráse a znova je zde uctívána její patronka. Pouť u příležitosti svátku sv. Maří Magdaleny se koná 22. července. Věřící se sejdou v chrámu a vybraní mniši vynášejí pozlacenou schránku s ostatky svaté. Následuje procesí.

Současná hlavní loď byla postavena po požáru v roce 1120. Dvě boční lodě mají každá 10 polí a jejich výška

dosahuje dvou třetin výšky hlavní lodi. Tato konstrukce je jedním z nejlepších příkladů čisté románské architektury v Burgundsku.

Bazilika má jednoduchý půdorys ve tvaru latinského kříže, delší osa vede od západu k východu. Skládá se z nartexu (předsíně), hlavní lodi, chóru a apsidy. Celková délka kostela je 130 m.

Když se otevřou chrámová vrata a návštěvník vstoupí z temné předsíně do hlavní lodi, je většinou ohromen. Hlavní loď se dá charakterizovat třemi slovy: rovnováha, rytmus, světlo. Právě to množství světla překvapí asi nejvíc. Je dáno měkkými tóny zdiva. Najdeme tu kameny od popelavě šedých až ke zlatým, některé jsou růžové, jiné nazelenalé. Barva kamene však nemůže sama o sobě vysvětlit úžasné světlo v chrámu. Nedávné studie prokázaly, že orientace kostela počítá s pohybem Země kolem Slunce, takže při letním slunovratu (24. června, na sv. Jana Křtitele) dopadají v po-

Základní informace

Francouzské Vézelay se na seznam světového dědictví UNESCO dostalo v roce 1979.

Burgundsko, asi 200 km JV od Paříže. Nejrychlejší spojení od Paříže je po dálnici A6 až na sjezd Saulieu/Avalon Maison-Dieu, odtud do Avallonu a pak ještě 13 km do Vézelay.

V domě na ulici Grande-Rue č. 20 strávil svá poslední léta života Romain Rolland.

ledne sluneční paprsky, procházející okny v horní části střední chrámové lodi, na podlahu hlavní lodi přesně uprostřed jednotlivých polí.

Rytmus dává lodi pravidelné střídání bočních polí, ale také dekorativní prvky. Na hlavicích podpěrných sloupů umělci zobrazovali výjevy za Starého a Nového zákona a ze života svatých. Některé výjevy představují morální memento (po-trestání hříchu), jiné alegorii nebo téma z antické mytologie. Na dekorativních hlavicích se vyskytují orientální zvířecí motivy – lvi, sloni, pelikáni či imaginární trojhlaví ptáci, draci a baziliškové.

V architektuře chóru se skrývá symbolika čísel. Obklopuje ho 11 monolitických sloupů, které snad představují Krista a apoštoly u Poslední večeře po odchodu Jidáše. V triforiu je 12 sloupů – 11 kulatých a jeden hranatý, symbol nedokonalosti, představující Jidáše.

Skutečným skvostem je sochařská výzdoba středního portálu. Na krásném tympanonu je protáhlá postava Krista v kruhu apoštolů. Autoři porušovali proporce lidského těla a zkrasovali umístění údů, aby vyjádřili nadpozemský charakter postav, nebo aby je prostě vkomponovali do vymezeného půloblouku. Románští umělci použili principy, které překročily hranice své doby, a dosáhli ryze expresivní výzdoby, tak jako mnohem pozdější díla moderních umělců. ●

Lumír Pecold